

PARA | HABER

AR-GE projelerine destek

TÜBİTAK açtığı yeni çağrılarla toplam 105 milyon TL destek kullandıracak. Sipariş Ar-Ge çağrısı ile hızla ürüne dönüşebilecek ve yüksek ticarileşme potansiyeline sahip Ar-Ge projeleri, Patent Lisans çağrısı ile geliştirilen patentli teknolojilerin sanayiye aktarılması desteklenecek.

HÜLYA GENÇ SERTKAYA

hulya.genç@paradergi.com.tr

TÜRKİYE Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), açtığı yeni çağrılarla hızla ürüne dönüşebilecek ve yüksek ticarileşme potansiyeline sahip Ar-Ge projeleri ile üniversitelerde, araştırma kurumlarında ve teknoloji geliştirme bölgelerinde geliştirilen patentli teknolojilerin sanayiye aktarılmasına destek verecek. TÜBİTAK Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı'nın (TEYDEB) Yenilik Destek Programı kapsamında açtığı çağrılardan ilki 1702 Patent Tabanlı Teknoloji Transferi Destekleme 2021 yılı ikinci çağrısı. "1702 Patent Lisans 2021-2" olarak da ifade edilen bu çağrı ile üniversitelerde, araştırma kurumlarında ve teknoloji geliştirme bölgelerinde geliştirilen patentli teknolojilerin sanayiye aktarılması desteklenecek. Çağrı kapsamında desteklenecek projelerin kabul edilen bütçelerinin toplamı en fazla 30 milyon TL, başvuru projelerin bütçesi ise en fazla 2 milyon TL olacak. TÜBİTAK ayrıca 1707 Siparişe Dayalı Ar-Ge Projeleri için KOBİ Destekleme Çağrısı kapsamında ikisi yeni olmak üzere üç adet çağrıya çıktı. Böylece mevcut 1707 Sipariş Ar-Ge 2021-2 çağrısına, "ihracat odaklı" 1707 Sipariş Ar-Ge-i ve "BiGG ortaklı" 1707 Sipariş Ar-Ge-b çağrıları da eklendi. Açıl-

lan bu üç çağrıya ait projelerin kabul edilen bütçelerinin toplamı en fazla 75 milyon TL olacak. Başvurulan projelerin bütçesi ise en fazla 2.5 milyon TL olarak uygulanacak. TÜBİTAK'ın sanayi alanında açık bulunan ulusal destek çağrıları arasında önceki hafta Para Dergisi'nde yer verdiğimiz 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı ve 1501 Sanayi Ar-Ge Destek Programı 2021 yılı ikinci çağrıları da bulunuyor.

KOBİLERDE DESTEK ORANI YÜZDE 75

1702 Patent Tabanlı Teknoloji Transferi Destekleme Çağrısı'nda üniversiteler, araştırma yapıları, teknoloji geliştirme bölgesi şirketleri ve teknoloji transfer ofisleri "teknoloji sağlayıcı kuruluş" olarak nitelendiriliyor. "Müşteri kuruluş" ise teknoloji sağlayıcı kuruluşun hak sahibi olduğu ve ulusal veya uluslararası patentler ile korunan teknolojileri lisanslama ya da devir yolu ile edinerek ekonomik değer oluşturmayı hedefleyen ve Türkiye'de yerleşik sermaye şirketi olarak tanımlanıyor. Çağrı kapsamında bir müşteri kuruluş en az bir teknoloji sağlayıcı kuruluşun ortak başvuru kabul ediyor. Çağrı ile müşteri kuruluşun, gerekli şartları taşıyan ve teknoloji sağlayıcı kuruluşun hak sahibi olduğu patent ya da patentler ile korunan teknolojileri, lisanslama ya da devir yöntemleri ile edinimine ve bu teknolojileri uygulamaya yönelik teknoloji sağlayıcı kuruluşun yapacağı hizmet alımlarına ilişkin harcama ve giderler desteklenecek. Destek süresinin en fazla 60 ay olacağı çağrıda destek

Yeni destek programı

TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB), Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Yenilikçi Çözümler Araştırma Projeleri Destekleme Programı 30 Temmuz'da başvuruya açıldı. Yeni destek programı kapsamında 2021 yılı için araştırma projeleri destek üst limiti (burs dahil, proje teşvik ikramiyesi ve kurum hissesi hariç) yıllık bütçe sınırlaması olmaksızın 300 bin TL olacak. Proje süresi en fazla 24 ay

olarak uygulanacak. Başvurularda herhangi bir zaman kısıtlaması olmayacak. Program için yıl boyunca başvuru yapılabilecek. Proje başvurusunun, Proje Başvuru Sistemi (PBS) üzerinden ve e-imza ile yapılması gerekecek.

Prof. Dr. Habip ASAN / Türk Patent ve Marka Kurumu Başkanı

“Buluşların ticarileşmesine katkı sağlar”

Türkiye'deki üniversiteler buluş geliştirme ve patent başvurusunda son yıllarda önemli gelişim kaydetti. Son 10 yılda üniversitelerimizden yapılan patent başvuru sayısı 12 kat arttı. Bu gelişimde üniversitelerde artan fikri mülkiyet farkındalığının yanı sıra, 2017'de yürürlüğe giren Sınai Mülkiyet Kanunu'yla yükseköğretim kurumlarında ortaya çıkan buluşlarda üniversitelerimizin hak sahibi olmasını sağlayan düzenlemenin önemli etkisi oldu. Ar-Ge merkezlerinden ve teknoloji geliştirme bölgelerinden yapılan patent başvuruları, son 3 yılda ortalama yüzde 40 civarında arttı. Bu artışlar oldukça iyi seviyede olmakla birlikte ticarileşme açısından istenen düzeyde değil. ABD'deki üniversitelerde ve federal araştırma laboratuvarlarında yılda yapılan lisans anlaşması sayısının patent başvurusu sayısına oranının yüzde 40-yüzde 50

arasında olduğu görülürken, TÜBİTAK Teknoloji Transfer Ofisleri Destekleme Programı çerçevesinde desteklenen 25 üniversitede 2015-2019 yılları arasında bu oran ortalama yüzde 5 düzeyinde gerçekleşti. TÜBİTAK'ın açtığı Patent Lisans çağrısı üniversitelerin, araştırma merkezlerinin ve teknoloji geliştirme bölgelerinde geliştirilen patentli teknolojilerin lisanslama veya devir yolu ile Türkiye'de yerleşik sermaye şirketlerine aktarılması konusunda oldukça önemli bir program. Bu desteğin, üniversitelerde gerçekleştirilen buluşların ticarileşmesine ve bu alanda bir ekosistem oluşmasına önemli katkılar sağlanmasını bekliyoruz.

oranı üst sınırı büyük ölçekli müşteri kuruluşlar için yüzde 60, KOBİ ölçeğindeki müşteri kuruluşlar için yüzde 75 olacak. Proje kapsamında lisanslanan veya devredilen patentler için yapılan hizmet alımı giderlerine uygulanacak destek oranı her bir patent için ayrı hesaplanacak. Aynı buluş için farklı ülkelere yapılan başvurular tek patent olarak değerlendirilecek. Lisanslanan veya devralınan patentin belirlenen yüksek teknoloji alanlarında olması, proje kapsamındaki teknoloji transferinin Yeşil Mutabakat'ta öngörülen eylem alanlarındaki hedeflere katkı sağlaması gibi durumlarda destek oranı artacak. Çağrı ile sektör ve ölçek ayrımı yapılmadan tüm müşteri kuruluşların, teknoloji sağlayıcı kuruluşların patentlerini lisanslamak veya devralmak üzere TÜBİTAK'a sundukları projeler desteklenecek. Patentle korunan teknolojileri uygulamaya dönüştürmeyi amaçlayan kuruluşlara sağlanacak destek ile bilgi ve teknoloji aktarımı süreçlerinin kolaylaştırılabileceği değerlendiriliyor. Kuruluş bazlı ön kayıt son tarihinin 28 Ekim 2021 saat 17.30 olarak belirlendiği çağrıda, destek başlangıç tarihi 1 Ocak 2022 olacak.

Erdal Bahçıvan

potansiyel müşterisi olan yenilikçi ürünleri/süreçleri geliştireceği müşteri kuruluş ortaklı Ar-Ge projelerinin desteklenmesi, hem işbirliklerini artıracak hem de Ar-Ge destekleri için ayrılan kamu kaynaklarının daha etkin kullanımını sağlayabilecek. Sipariş Ar-Ge çağrılarında sunulacak projelerde konu ve sektör sınırlaması olmayacak. Tüm sektörlerden ve tüm teknoloji alanlarından ticarileşme potansiyeli yüksek olan Ar-Ge projeleri desteklenebilecek. Proje önerilerinde pazar araştırması ve teknik yapılabirlik incelemesinin de sunulması gerekecek. Sipariş Ar-Ge 2021-2 çağrısı ile müşteri gereksinimlerini karşılayan çözüm önerilerinin, KOBİ'ler tarafından Ar-Ge yolu ile ticarileşebilir çıktılara dönüştürülmesi bekleniyor. Sipariş Ar-Ge-i 2021 çağrısıyla bu çıktılarının ihracata katkı sağlaması hedefleniyor. Sipariş Ar-Ge-b 2021 çağrısı ile ise müşteri gereksinimlerini karşılayan çözüm önerilerinin, BIGG (Bircysel Genç Girişimci) desteği almış olan girişimci KOBİ'ler tarafından Ar-Ge yolu ile ticarileşebilir çıktılara dönüştürülmesi bekleniyor.

İKİNCİL FİRMALAR DOĞMASINI ÖZENDİRECEK

Sipariş Ar-Ge çağrılarının beklenen etkileri arasında; projelerin finansman riskinin paylaşılması ile birlikte sanayi kuruluşları arasında işbirliklerinin artması ve Ar-Ge çıktılarının ticari ürünlere dönüşmesi bekleniyor. Söz konusu işbirlikleri proje yönetiminde görece daha deneyimli olan kuruluşların

HIZLA ÜRÜNE DÖNÜŞECEK PROJELERE DESTEK

Şimdi de TÜBİTAK'ın, Siparişe Dayalı Ar-Ge projeleri için KOBİ Destekleme Çağrılarında bir göz atalım. Sipariş Ar-Ge çağrılarıyla hızla ürüne dönüşebilecek ve yüksek ticarileşme potansiyeline sahip Ar-Ge projeleri desteklenecek. KOBİ'lerin

Faruk İNALTEKİN / Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Derneği (TGBD) Yönetim Kurulu Başkanı

“İşbirliği ve sinerjiyi artıracak”

1707 Siparişe Dayalı Ar-Ge Projeleri için KOBİ Destekleme Çağrısı kapsamında, KOBİ'lerin büyük ölçekli kuruluşlarla çalışması ve bu çalışmanın desteklenmesi hem kısa vade hem de uzun vadede büyük fayda sağlayacağına inanıyorum. Yapıları gereği daha esnek olan ve daha hızlı hareket etme fırsatına sahip olan KOBİ ölçeğindeki firmaların büyük kuruluş ve yine KOBİ ölçeğindeki bir tedarikçi ile birlikte hareket ederek bir proje ortaya koyması, firmalar arasındaki iş birliği ve sinerjiyi artırırken; projenin daha hızlı bir şekilde ürüne dönüşerek ticarileşmesi noktasında da avantaj sağlayacak. Hep söylediğim, kamunun müşteri olduğu Ar-Ge projesi senaryosu asıl gitmemizin en faydalı olduğu noktadır.

Geliştirilen patentli teknolojilerin sanayiye aktarılacak katma değerli ürünlere dönüştürülmesi, bilgi ve teknoloji aktarımını kolaylaştırmakla kalmayarak; uluslararası alanda da rekabet edebilirliği ve sürdürülebilirliği katkı sağlamaktadır. Sınai mülkiyet haklarının günden güne öneminin ve farkındalığının artması ile birlikte de, bu alanda iyi bir destek sunan 1702 Patent Tabanlı Teknoloji Transferi Destekleme Çağrısı'nın gerek büyük ölçekli gerek KOBİ ölçeğindeki firmalar için faydalı olacağını düşünüyorum.

PARA | HABER

Mehmet Kaan DERİCİOĞLU / Ankara Patent Onursal Başkanı

“Nitelikli patent sayısı artırılmalı”

Türkiye’de buluş yapan kişi sayısını, nicelik ve nitelik bakımından artırmak, buluş yapılmasını, korunmasını ve ticarileşmesini sağlayan oluşumları özendirmek için atılan adımlar önemli. Birçok ülkede, buluşun büyük veya küçük olduğuna bakılmaksızın buluş yapan kişiler patent başvurusu yapmaya özendirilir. Bu bir kültür olarak yerleşmiş ve gelişmiştir. Yapılan patent başvurularının büyük kısmı reddedildiği halde oluşan kültür, buluş yapan kişi ve buluşlara yatırım yapan oluşum sayısının artmasını sağlıyor. Buluşçuların buluşlarından gelir elde etmesi ve buluş konusu ürünleri üretenlerinde ürünlerinden kazanç elde etmesi, bir

deneyim olarak ortaya çıkıyor. Önemli olan, Türkiye’deki buluş faaliyetinin ve nitelikli patent sayısının artması, üretilecek yeni ürünler ile Türkiye’nin rekabet gücü kazanmasıdır. Türk toplumuna buluşlar ve patent kavramları doğru tanıtılmalı. Ülke için önemli özellikle vurgulanmalı. Buluşlar ve patent sisteminin Türkiye’nin rekabet gücünü artırmasının, buluşçu ve buluş sayılarının artmasına bağımlı olduğu, TÜBİTAK ve kuruluşları tarafından sunulan programlarda da her zaman vurgulanmalı.

deneyimini KOBİ’lere aktarmasına imkân tanıyacak. Bu yolla büyük firmalar, kurumsal ataletleri nedeniyle zorlandıkları projeleri, daha hızlı hareket edebilen KOBİ’lere yönlendirebilecek. Ayrıca çağrının, ikincil (spin-off) firmalar doğmasını özendireceği düşünülüyor. İhracat odaklı sipariş Ar-Ge çağrısının bunların yanı sıra yurtiçindeki yerleşik firmaların yurt dışı işbirliklerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı ifade ediliyor. Bu sayede kuruluşların belirli bir ürüne/sürece ilişkin yurt dışındaki pazar paylarının artması ile Türkiye’nin ithalat/ihracat dengesine olumlu etkilerinin olması bekleniyor.

Açılan bu çağrılarda kuruluş bazı ön kayıt için son tarih 15 Ekim saat 17.30 olacak. Proje başvuruları çevrimiçi olarak <https://eteydeb.tubitak.gov.tr> internet adresinden yapılacak. Sipariş Ar-Ge çağrılarında, müşteri kuruluşun yönetim, kalite, test, validasyon, ürünün sahada doğrulanması gibi faaliyetlerini yapan yalnızca bir proje personelinin giderleri desteklenecek. Sipariş Ar-Ge 2021-2 çağrısı kapsamındaki projeler için; müşteri kuruluş dönemselsel olarak gerçekleşen proje giderlerinin yüzde 40’ını tedarikçi kuruluşa ödeyecek, TÜBİTAK giderleri değerlendirdikten sonra “kabul edilen harcama tutarının” yüzde 40’ını tedarikçi kuruluşa hibe destek olarak verecek. Sipariş Ar-Ge-i ve Sipariş Ar-Ge-b çağrılarını kapsamındaki projelerde TÜBİTAK desteği yüzde 50 olacak.

“SANAYİNİN İHTİYAÇLARINI KARŞILAYACAK”

İstanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, “Sipariş Ar-Ge ve Patent Lisans” çağrılarının sana-

Prof. Dr. Hasan Mandal

yinin ihtiyacını karşıladığını, TÜBİTAK’ın Ar-Ge Teşvik Programı kapsamında attığı doğru adımların **sanayi** üretimine de olumlu yansıdığını vurguladı. Geçen hafta TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Hasan Mandal’ın konuk olarak katıldığı **ISO** Meclisi Temmuz ayı olağan (online) toplantısında açıklamalarda bulunan Bahçivan, “Sipariş Ar-Ge’ ile ticarileşme potansiyeli yüksek yeni ürün üretimleri, ‘Patent Lisans’ çağrısıyla ise teknoloji üreten kuruluşların sahip olduğu patentlerini **sanayiye** kazandırması hedeflendi. Her iki program da **sanayinin** önemli ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte. Destek programlarında TÜBİTAK’ın öncelikli Ar-Ge ve yenilik alanları ile Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı’na uyum konuları ön plana çıkarılarak bu alandaki projeler teşvik edilmeye başlandı” dedi.

TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Hasan Mandal ise sunumunda **sanayide** dijital dönüşümün sağlamakta olduğu gelişmelere ek olarak, insan-odaklı, sürdürülebilir ve esnek bir **sanayi** sektörünün inşa edilmesi için Ar-Ge ve yenilik tabanlı çözümlerin önemine dikkat çekti. Türkiye’de Ar-Ge harcamasının yaklaşık 46 milyar TL olduğunu ve bunun yüzde 64,2’sinin özel sektör tarafından gerçekleştirildiğini söyleyen Mandal, TÜBİTAK olarak **sanayi** sektörünü daima desteklediklerine işaret ederek, “TÜBİTAK olarak geçen yıldan itibaren gündeme aldığımız Yeşil Mutabakat, tüm destek programlarımızı yatayda kesiyor. Özel sektörü daima destekliyoruz. Gelecek dönemde süreçleri daha da iyileştireceğiz” dedi.

Yaşar DOĞAN / Tüm **Sanayici** ve İş Adamları Derneği (TÜMSİAD) Genel Başkanı

“Yeni ürün ve projelerin gelişimini tetikleyecek”

Üyelerinin çoğunluğu KOBİ’lerden oluşan bir sivil toplum kuruluşu olarak, TÜBİTAK’ın destek çağrı paketlerini memnuniyetle karşılıyoruz. Günümüz dünyasında, bilginin yeniliğe dönüştürülerek kullanılabilme kabiliyeti ülkelerin uluslararası rekabet pozisyonunu belirliyor. Özgün, yenilikçi ve rekabetçi üretim yapabilen ülkeler kazanan ülkeler olacaklar. Ülkemizin her anlamda yaşadığı büyük bir değişim ve dönüşüm sürecini ekonomik anlamda daha ileriye taşıyabilmemiz için gereken teknolojik üretim dönüşümünü gerçekleştirerek **sanayimizin** yüksek teknolojlili üretim gücünü hızla arttırmamız gerektiği

uzmanlarca dile getiriliyor, Açılan çağrıların ülkemizin yüksek teknolojlili ürün üretme potansiyelinin gelişimine katkı sağlayacağı gibi, sürekli gündemde olan **sanayi**-üniversite işbirliğinin sağlanmasına da hizmet edeceğini öngörüyoruz. **Sanayi** ve üniversite işbirliğinin ise orta uzun vadede yeni ürün ve projelerin gelişimini tetikleyeceğini düşünüyoruz. Ayrıca böyle bir işbirliğinin KOBİ’lerin üretim kabiliyet ve potansiyeline olumlu etkileri olacaktır. Bunun da ülkemiz **sanayisinin** uluslararası rekabet gücünü arttırıcı yönde sonuçları olacaktır.

Ar-Ge'nin üçte birini kamu yapıyor

TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Hasan Mandal, İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) etkinliğinde yaptığı değerlendirmede, Türkiye'de Ar-Ge harcamasının yaklaşık 46 milyar TL olduğunu ve bunun yüzde 64.2'sinin özel sektör tarafından gerçekleştirildiğini söyledi. Mandal, TÜBİTAK olarak sanayi sektörünü daima desteklediklerine işaret ederek, "TÜBİTAK TEYDEB 1501 Sanayi Ar-Ge Destek programı ve 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç programı 2021 yılı 1. Çağrılarının güncel sonuçlarına göre 537 projenin desteklenmesine karar verildi. Bu çağrılara Yeşil Mutabakat önceliklerini de ekledik. TÜBİTAK olarak geçen yıldan itibaren gündeme aldığımız Yeşil Mutabakat, tüm destek programlarımızı yatayda kesiyor. Özel sektörü daima destekliyoruz. Gelecek dönemde süreçleri daha da iyileştireceğiz. Tamamlanan her bir projeyi gelecek yıllarda da periyodik incelemeye devam edeceğiz. Böylece onlara yeni katkılar da sunmayı planlıyoruz" diye konuştu. **EKONOMİ SERVİSİ**